

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Univers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prave
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

15 De vltima conditione, qua[m] societas officij exigit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

lucris, aut etiam nihil euenire. Profecto hæc duo, quæ propo-
sita conditio deposcit, propria, & particularia sunt huius
societatis: hæc enim præter ius commune multa continet.
Sed quia pactum est, ut qui pecunias dat, si intra sex men-
ses obierit, eas amittat; ita ut is, qui habet officium, & eas
recipit, sibi penitus acquirat: ideo pactum etiam est licitum,
& iustum, ut is, qui recipit pecunias, eas in omnem
euentum restituere debeat, & soluere certam lucris partem.
Ac quemadmodum primum pactum præter, non contra
societatem est; sic etiam secundum pactum non est socie-
tati contrarium, sed extrinsecum, quod societatem non
tollit. Quare, qui accipit pecunias, quamuis vi ipsius so-
cietatis, suo periculo non suscipiat, ex pacto tamen susci-
pit. Et contractus ex conventionem partium legem acci-
piunt. *l. r. §. Si conuenit. ff. Deposti. Et l. Contractus qui-
dam. ff. de Regulis iuris. Et l. In emptioibus. ff. de Pactis.*
Nec impedit, si totus hic contractus passim vocetur socie-
tatis: nam ratio est habenda pacti, quod adiecitur, ratione
cuius, vel societas non est, sed contractus innominatus, vi-
delicet, Do ut des, vel si societas est, habet peculiare pactum
præter commune ius. In *l. Si insulam. ff. de Prescript. verbis*
habetur: [Si insulam tibi vendidi, ut aliam insulam refice-
res, quamuis usus sim verbo vendendi, venditio non est,
sed contractus, do, ut facias.]

Ex his colligitur, cum, qui pecunias accipit, debere in-
tegras restituere, & lucrum soluere, etiam si intra semestre
officium amiserit, vel deposuerit, vel quolibet alio euentu,
nullos ex officio fructus percepit, quia ad id sese obli-
gavit, immo cogitur hæc soluere libera, & empta ab omni
onere, quia sic etiam inter ipsos conuenit, & sic est usu re-
ceptum.

De sexta conditione, quam requirit so- cietas officij.

CAPVT XIII.

SEXTA conditio est, ut qui habet officium, & centum
accipit ad sex menses, soluat sex tamquam lucrum, &
fructum ex centum.

De hac conditione dubitare quis possit, sine æquitati
consentanea? non enim quodlibet officium in curia Ro-
mana quotannis reddit duodecim ex centum: officia enim
alia plus, alia minus reddunt in singulos annos: deinde
aliquando plus lucris, aliquando minus pariunt. Sed dicen-
dum videtur hanc conditionem iustam esse, quia verisimi-
liter officia tot fructus pariunt quotannis, & fructus du-
bius, & incertus, potest certo pretio vendi, & emi. Tum
etiam, quia is qui habet officium, potest centum, quæ acci-
pit lucrari, si intra sex menses is, qui dedit, decesserit. Ideo
iure optimo soluit sex, & lucrum ex centum, & is qui de-
dit licite exigit, & accipit tantum lucrum; quia onus, &
periculum sustinet, cum possit centum amittere, si eius obi-
tus intra sex menses acciderit.

De septima conditione in societate officij requisita.

CAPVT XIV.

IN more positum est, ut qui habet officium, & pecunias
accipit in societatem, lucrum soluat anticipato, videlicet
in principio semestris.

De hac etiam conditione quisque sane, illane æquitati
congruat, merito dubitauerit: quoniam lucrum ex socie-
tate, non debetur nisi societate finita: lucra enim inter so-
cios sic diuiduntur. Item Titius, qui dat centum Caio, si
anticipato tempore lucrum accipiat, videlicet sex, perinde
est, ac si tantum socio dedisset nonagintaquatuor; quomo-
do igitur ex nonagintaquatuor exigit lucrum, ac si centum
dedisset? Sanè hoc etiam in ipsa societate est speciale: nam

in cæteris societatibus lucra non nisi post finem negotia-
tionis socij partiantur: At vero in societatibus officiorum
ideo anticipato lucrum soluitur, quia potius contractus
innominati, videlicet, do, ut des, quam societatis rationem
habet: is enim, qui pecunias dat, eas amittit, si intra sex
menses obierit.

De ultima conditione, quam societas offi- cij exigit.

CAPVT XV.

EST etiam consuetudine receptum, ut is qui habet of-
ficium, & v. g. centum recepit in societatem, soluere
debeat sex ad semestre, tamquam lucrum ex centum
in omnem euentum, etiam si amittat, vel dimittat officium:
immò post finitam quoque, aut solutam societatem, donec
quæ accepit centum reipsa restituit.

De hac conditione magna semper fuit controuersia, an
contra bonos mores sit & usuraria, eo quod talis esse vi-
deatur. Nam finita societate, centum, quæ Titius dedit
Caio officium habenti, amplius nihil periculi habent, quo-
niam quamuis Titius moriatur, ei debentur, & proinde
eius hæredibus restituenda sunt, nec potest Caius sibi lucra-
ri, si Titius, durante societate, ad semestre vixerit. Sunt, qui
asserant pactum huiusmodi licitum esse, quia finita, vel so-
luta societate, Caius, qui habebat officium, quamdiu non
restituunt centum accepta, morosus est debitor, & ob mor-
tam, id est culpam, lucrum soluere iure compellitur.

Sed dicendum existimo in primis, quando soluitur so-
cietas id volente, vel sciente Caio, qui habet officium, iu-
re compelli potest ad soluendum lucrum iustum, & debitum,
ob moram restituendi principalem sortem: non autem est
cogendus tantum lucrum soluere, quantum, stante socie-
tate, soluebat: eo quod lucrum intelligitur, deducto omni
damno, & periculo. *l. Mutius. ff. Pro socio.* At Titius cen-
tum suo periculo apud Caium habebat, antequam socie-
tas solueretur. Finita vero, vel soluta societate, ea centum
habet apud Caium absque vilo periculo, ergo nequit tan-
tum lucrum percipere, quantum antea. Unde merito in
curia Romana, sententia iudicis condemnatur is, qui habet
officium, quando capitalem sortem scienter non resti-
tuit, ad soluendum quatuor, vel quinque, vel sex, tan-
quam lucrum, quod passim Romæ provenire solet ex
centum.

Si roget quis, An necesse sit in scriptum redigatur socie-
tatis officij, quando contrahitur, ut vim habeat? Respondeo,
minimè, *ut est in l. Pactum. C. de Pactis.* contractus enim
societatis solo consensu, verbis, vel nutibus expressis, perficitur.
Instit. de Actio. Et oblig. in princ. Instrumentum vero
à notario conficitur, ut societas probari possit in iudicio,
in quo aliter locum non habet.

Quæres itidem, An quilibet possit suas pecunias in so-
cietatem officij dare? Respondeo, posse, dummodo rationis
sit compos, & suorum bonorum administrationem habeat.
Quare etiam femine possunt societatem intrare, dando pec-
cunias ijs, qui habent officium.

Quot modis officij societas dirimatur.

CAPVT XVI.

OFFICIORVM societates multis modis soluan-
tur. Primo quidem obitu eius, cuius est officium,
quia in officio est societas constituta: ergo officio
non extante, non manet societas, & tunc officium posses-
sore vacat, & redit ad Principem, cuius est officia ven-
dere, transferre, & dare cui voluerit. Redit autem ad Prin-
cipem liberum ad omni onere: hac enim conditione illud
vendit. Tunc autem hæredes eius, qui habebat officium

vel